

Egyptský Národní dialog

Mgr. Bc. KAROLÍNA HANZLOVÁ

Katedra občanského práva, Fakulta právnická,
Západočeská univerzita v Plzni

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2022.115-121>

Klíčová slova:

Egypt, ústavní právo, politické strany, svoboda slova, lidská práva

Úvod

V dubnu roku 2022 egyptský prezident vyzval k vytvoření Národního dialogu. Dle jeho slov má být platformou pro svobodnou diskuzi všech politických stran a hnutí. Předmětem těchto diskuzí mají být výzvy, kterým země v současnosti čelí. Od počátku provází existenci i činnost této platformy nejedna kontroverze a pochybnosti dosud nebyly vyjasněny. Tento příspěvek předkládá podrobnosti týkající se vzniku a uspořádání dialogu, představuje dosud zveřejněné informace o očekávané činnosti dialogu a zamýšlí se nad důsledky jeho vzniku a také nad případnými výstupy, které lze v budoucnu od dialogu očekávat. Zdrojem tohoto příspěvku jsou převážně informace z médií a nevládních organizací, neboť oficiální dokumenty týkající se Národního dialogu nejsou veřejnosti přístupné. Všechny nejnovější informace zveřejňuje prorežimní médium Ahram Online, jiná média se tomuto tématu prakticky nevěnují, nebo informace pouze přejímají.

Vznik Národního dialogu a jeho vnitřní organizace

Od počátku mandátu prezidenta Sísího¹ je Národní dialog první takovou iniciativou. Krátce po zveřejnění záměru o otevření Národního dialogu bylo propuštěno

¹ Abd al-Fattáh Sísí vykonává funkci prezidenta od roku 2014. Díky novele ústavy může být znovu zvolen a zastávat funkci až do roku 2030.

přibližně 40 politických vězňů a také někteří političtí aktivisté, kteří byli drženi ve vazbě. Prezident také obnovil Komisi pro prezidentskou milost.²

Základním orgánem Dialogu je dozorčí rada, která vznikla v červnu a skládá se z 19 členů. Jsou jimi politici, novináři, akademici, členové různých sdružení a ekonomové. Rada má rozhodovat konsenzuálně, nikoliv většinou hlasů. Pokud by členové rady nedokázali nalézt shodné řešení, bude záležitost předložena prezidentovi, který se má také účastnit závěrečných jednání dialogu. První jednání dozorčí rady proběhlo dne 5.7. V rámci tohoto prvního setkání rada jednala o cílech dialogu a plánu jejich plnění. Pro přípravu činnosti dialogu bylo vytvořeno zvláštní oddělení Národního dialogu, generálním ředitelem dialogu se stal Diaa Rashwan – předseda egyptského novinářského sdružení a také předseda Státní informační služby. Do čela technického sekretariátu dialogu byl vybrán Mahmoud Fawzy – generální tajemník Nejvyšší rady pro regulaci médií. Organizaci a logistiku jednání má zajišťovat Národní výcviková akademie.³ Jedná se o instituci, která byla zřízena pod záštitou egyptského prezidenta a zaměřuje se primárně na vzdělávání státních zaměstnanců a organizaci Národní konference mládeže.

Od prvního podnětu ke vzniku egyptského Národního dialogu uplynulo v listopadu sedm měsíců. Během této doby se dozorčí rada dialogu, ustavená v červnu, sešla celkem třináctkrát.⁴ Vedle účasti na ekonomické konferenci a klimatické konferenci COP27⁵ její dosavadní činnost odpovídá přípravě budoucí agendy a organizačnímu zajištění platformy. V rámci toho vytvořila dozorčí rada předpisy upravující vnitřní organizační strukturu a základní pravidla činnosti. Témata, která má dialog projednávat, byla rozdělena mezi tři komise – politickou, sociální a ekonomickou, z nichž každá má svého předsedu a jeho zástupce. Každá komise je dále rozdělena na podvýbory, ty mají opět každý svého předsedu a jeho zástupce. Za základní dokumenty, které ovlivňují směřování činnosti dialogu, jsou považovány National Strategy for Human Rights a Egypt's 2030 Vision z roku 2021.

² Public Prosecution releases 41 pretrial detainees, including activists, In: *Ahram Online* [online]. 24. 4. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/1233/465175/Egypt/Courts--Law/Public-Prosecution-releases--pretrial-detainees,-i.aspx>.

³ National Training Academy.

⁴ 5. 7., 19. 7., 27. 7., 3. 8., 5. 9., 10. 9., dvakrát 17. 9., dvakrát 10. 10., 23.–25. 10., v rámci COP27 a 23. 11.

⁵ El-Din, G. E., National Dialogue: Participatory politics, In: *Ahram Online* [online]. 26. 11. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/50/1201/480284/AIAhram-Weekly/Egypt/National-Dialogue-Participatory-politics.aspx>.

Národní dialog přijímá podněty od všech občanů, nejvíce z nich (37,2 %) se dle předsedy dozorčí rady týká politických záležitostí. I přesto má politická komise pět podvýborů, a je tak ve srovnání s ostatními komisemi nejmenší. Jeden z podvýborů politické komise má na starosti agendu lidských práv. Komise ekonomická má celkem osm podvýborů a komise sociální šest. Není dále určeno, jak velké jsou pracovní skupiny jednotlivých podvýborů.⁶

Celkem se tak organizační struktura dialogu skládá z dozorčí rady mající 19 členů, a z komisí s podvýbory, které čítají celkem 44 členů. Jmenovaní předsedové a jejich zástupci jsou osoby s politickou zkušeností či odborným zaměřením, což jsou kritéria, která měla rozhodovat o jejich výběru. Nicméně není zcela jasné, jakými pravidly se jejich výběr řídil. Celkem 23 z nich náleží k některé z politických stran (z toho 7 patří k vládní straně *Mustaqbal Watan*), a 21 zbylých členů je označeno za nezávislé.⁷ Jmenovanými předsedy jsou tak například bývalý ministr či bývalý předseda *Al-Ahram News*.⁸

Členům dozorčí rady nenáleží za jejich činnost finanční odměna, zda je tomu tak i u dalšího personálu, není jasné. Dialogu se mají účastnit představitelé všech 84 politických uskupení, a umožnit jim tak účast na diskuzi, ač nemají zastoupení v parlamentu. Nebylo ovšem řečeno, která politická uskupení se dialogu reálně zúčastní.

Současný stav

V současné chvíli má probíhat diskuze v podvýborech o dalším postupu a případných doporučeních, která následně představí dozorčí radě. Ta je zašle k finálnímu posouzení prezidentovi. Zahájení druhé fáze dialogu – samotné debaty, tedy podléhá rozhodnutí prezidenta. Samotná platforma Národního dialogu byla založena na základě podnětu prezidenta a zaštituje ji zmíněná Národní výcviková akademie. Pozice dialogu, jeho směřování a případné výstupy tak zcela

⁶ Egyptian national dialogue's full squad selected, four new subcommittees added, In: *Ahram Online* [online]. 11. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/475841/Egypt/Politics-/Egyptian-national-dialogue;s-full-squad-selected,-.aspx>.

⁷ El-Din, G. E., The National Dialogue: Great expectations, In: *Ahram Online* [online]. 15. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/50/1201/476050/AlAhram-Weekly/Egypt/The-National-Dialogue-Great-expectations.aspx>.

⁸ National dialogue's board names committee's rapporteurs, In: *Ahram Online* [online]. 5. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/475509/Egypt/Politics-/National-dialogue%E2%80%99s-board-names-committees;-rapport.aspx>.

podléhají rozhodnutí prezidenta. Národní dialog čelí kritice za nedostatečně rychlá jednání, v reakci na to předseda dozorčí rady zdůraznil, že tak vážná diskuse vyžaduje dostatek času na přípravu a není dobré ji uspěchat.⁹

Jediný subjekt, který je z účasti v diskuzích výslovně vyloučen, je Muslimské bratrstvo.¹⁰ Podle prezidenta je uskupení vyloučeno na základě svého přístupu k politické změně v roce 2013. Diskuze je podle jeho slov otevřena jen těm, kteří chtějí, aby byl Egypt moderním občanským státem.

Zprávy o činnosti Národního dialogu se ve státních médiích objevují velmi často, ač zřídka přinášejí nové informace. I přesto se veřejnost dosud nedozvěděla, co přesně lze od dialogu očekávat a jaké výsledky jednání přinesou. Dosud nebylo řečeno, jakými konkrétními tématy se bude Národní dialog zabývat. Dle dostupných informací mají být výsledkem činnosti rady konkrétní legislativní či procesní návrhy, kterou budou následně diskutovány na úrovni vlády či parlamentu, které by je měly implementovat do praxe.

Diskuze by měla korespondovat s Národní strategií pro lidská práva, mohlo by se tak jednat o zrušení některých omezení týkajících se politických stran či svobody slova, nebo propuštění dalších politických vězňů. Generální ředitel ovšem vyloučil novelizaci ústavy.¹¹ Opozice se chce zaměřit primárně na demokratickou přeměnu, sociální spravedlnost, občanské svobody, boj proti diskriminaci a zákony týkající se vazby. Důležitým tématem je také rovné zastoupení opozice vůči vládnoucí straně.

Od počátku se nejvíce hovoří o přípravě nové legislativy, týkající se volebních zákonů, zákonů upravujících činnost politických stran a zákonu o výkonu vazby. Dále lze očekávat, že bude projednávána cenzura a regulace médií. Dle Hossama Badrawyho, který byl jmenován konzultantem dialogu, je tato platforma politickým fórem, jehož náplní je jednání o budoucnosti Egypta a cílů, kterých by měla země dosáhnout v roce 2030. Za základní pilíře pro budoucnost

⁹ „Egypt's National Dialogue is a serious matter that requires serious preparation“: Coordinator Rashwan, In: *Ahram Online* [online]. 3. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/475346/Egypt/Politics-;/Egypt-National-Dialogue-is-a-serious-matter-that-.aspx>.

¹⁰ Egypt's national dialogue to kick off officially within a few weeks: Rashwan, In: *Ahram Online* [online]. 30. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/477003/Egypt/Politics-/Egypt;s-national-dialogue-to-kick-off-officially-w.aspx>.

¹¹ El-Din, G. E., Amending constitution not on Egypt's national dialogue agenda: Rashwan, In: *Ahram Online* [online]. 6. 7. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/471221/Egypt/Politics-/Amending-constitution-not-on-Egypt;s-national-dial.aspx>.

Egypta považuje spravedlnost a udržitelný rozvoj.¹² Naopak byla vyloučena jakákoliv diskuze o změně ústavy.

Propouštění vězňů

Jedním z nejviditelnějších dosavadních výstupů spjatých s dialogem je propouštění politických vězňů. Dozorčí rada měla vyzvat prezidenta, aby využil svých pravomocí a v rámci aktivizace prezidentské komise, k níž došlo v dubnu, propustil odsouzené či zadržené politické aktivisty. Návrhy na propuštění konkrétních osob předkládá prezidentovi Národní rada pro lidská práva, parlamentní komise pro lidská práva, dále také politické strany a hnutí. Žádosti o propuštění může přímo prezidentské komisi zasílat také veřejnost.

Dle státních médií takto bylo od dubna propuštěno více než 800 politických vězňů a osob držených ve vazbě,¹³ jen za září se mělo jednat o více než 100 osob. Nicméně celková čísla nebyla státními autoritami zveřejněna, průběžně jsou několikrát měsíčně zveřejňovány informace o propuštění obvykle maximálně několika desítek osob. Rovněž nelze rozlišit, jakou část propuštěných osob tvoří odsouzení vězni a jakou osoby držené ve vazbě. Dále není možné blíže specifikovat označení „politický aktivista“.

V květnu členové prezidentské komise hovořili o 2418 zpracovávaných žádostech o propuštění. Dle posledních zpráv se propouštění netýká již jen politických vězňů, ale také dlužníků. Na začátku října bylo potom prezidentem omilostněno u příležitosti výročí války s Izraelem¹⁴ přes 1500 osob umístěných v nápravných zařízeních.¹⁵ Na druhou stranu se již objevují zprávy o znovu zatýkání značného počtu již propuštěných osob.¹⁶

¹² El-Din, G. E., The National Dialogue: Great expectations, In: *Ahram Online* [online]. 15. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/50/1201/476050/AIAhram-Weekly/Egypt/The-National-Dialogue-Great-expectations.aspx>.

¹³ El-Din, G. E., National dialogue set to begin, In: *Ahram Online* [online]. 26. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/50/1201/476497/AIAhram-Weekly/Egypt/National-dialogue-set-to-begin.aspx>.

¹⁴ Tzv. Jomkippurské války v roce 1973.

¹⁵ 1557 prisoners released by presidential pardon on 49th anniversary of October War, In: *Ahram Online* [online]. 6. 10. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/2/477386/Egypt/Society/,-prisoners-released-by-presidential-pardon-on-th-.aspx>.

¹⁶ Egypt's National Dialogue: With No Date Set for Substantive Sessions, Reforms and Prisoner Releases Stall, In: *DAWN* [online]. 3. 11. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://dawnmena.org/>

Závěr

Na závěr je třeba podotknout, že ani po sedmi měsících od vzniku základních struktur dialogu, nebylo jeho vedení schopno započít samotná jednání, či alespoň veřejnosti představit, jaké výstupy lze očekávat. Je všeobecně diskutabilní jakou roli, Národní dialog na politické scéně hraje, jaké má pravomoci, jaký je či bude přesný postup jeho jednání. Veřejnost byla pouze seznámena s tím, že až na výjimky budou jednání veřejná a ve všech třech komisích budou probíhat souběžně několik dní v týdnu.¹⁷ Na webových stránkách dialogu navíc nejsou dostupné žádné z dokumentů, jimiž se má platforma řídit, a které mají být výsledkem dosavadní činnosti dialogu.

Z podstaty dialogu vyplývá, že jeho stanoviska a doporučení nejsou žádným způsobem závazná, neboť se jedná o platformu mimo ústavní rámec Egypta. Přesto bylo řečeno, že dle výstupních dokumentů dialogu mají být novelizovány zákony a realizovány reformy. Z toho vyplývá, že dialog má nahrazovat či doplňovat činnost moci zákonodárné. Výstupy dialogu může hypoteticky využít prezident, mezi jehož pravomoci patří předkládat legislativní návrhy.

Za problematické lze považovat i financování dialogu, neboť nebylo vůbec objasněno, z jakých finančních zdrojů je jeho fungování kryto. Náznak zájmu o lidská práva v rámci agendy dialogu se zdá být spíše v celkovém kontextu Sísího vlády jako jeho rétorika k upokojení západu tak, aby si Egypt také obhájil svou pozici na mezinárodní scéně a upokojil opozici. Lze se zamýšlet rovněž nad osobami, které byly do dialogu jmenovány. Nelze si nevšimnout, že mnoho z nich již má politickou zkušenost, proto vytvoření funkce pro tyto osoby může sloužit jako odměna či jako závazek do budoucna. Poukazováno je také na příslib Spojených států, které by měly Egyptu poskytnout finanční podporu pod podmínkou, že Egypt zapracuje na otázce lidských práv.¹⁸

Pokud by navíc závěry dialogu nekorespondovaly s prezidentovými zájmy, není problém činnost dialogu bez dalšího pozastavit, přerušit a za nějaký čas

egypts-national-dialogue-with-no-date-set-for-substantive-sessions-reforms-and-prisoner-releases-stall/.

¹⁷ National dialogue sessions to be public: General coordinator, In: *Ahram Online* [online]. 3. 12. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/480962/Egypt/Politics-/National-dialogue-sessions-to-be-public-General-co.aspx>.

¹⁸ El-Din, G. E., National dialogue set to begin, In: *Ahram Online* [online]. 26. 9. 2022 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/50/1201/476497/AIAhram-Weekly/Egypt/National-dialogue-set-to-begin.aspx>.

celý projekt potichu zrušit. Na druhou stranu lze pozitivně hodnotit obnovení udělování prezidentských milostí, které alespoň zdánlivě budí dojem, že se v oblasti lidských práv v Egyptě blýská na lepší časy.

Abstract

Egyptian National Dialogue

In the April this year Egyptian president has called for a formation of a National Dialogue. According to his words, it supposed to be a platform for a free discussion of all political parties and movements. Challenges that this country is facing supposed to be a subject to these discussions. Since the beginning of its existence, the operation of this platform is linked to more than one controversy and the doubts has not been clarified yet.

This contribution presents the particularities related to the formation and organization of the dialogue, together with newest information and expectable activities of the Dialogue, and reflects the consequences of its formation and potential outcomes.